

Cleaning Up - A Sacred Task? Zevachim chapter 11 (92a and following)

The eleventh chapter of Zevachim deals with cleaning up blood spatter from clothing and washing out or breaking vessels that have absorbed sacrificial material. This has to be done in the mikdash itself! Why? Is cleaning up a sacred act?

Questions? Comments? Email dinanddaf@gmail.com

1. ויקרא ו:כ-כג

כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל-הַבָּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכַּבֵּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ:

Anything that touches its flesh shall become holy; and if any of its blood is spattered upon a garment, you shall wash the bespattered part in the sacred precinct.

וְכִלֵּי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחֲשַׁת בְּשֻׁלָּה וּמִרְקָ וְשִׁטָּף בַּמַּיִם:

An earthen vessel in which it was boiled shall be broken; if it was boiled in a copper vessel, [the vessel] shall be scoured and rinsed with water.

כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:

Only the males in the priestly line may eat of it: it is most holy.

וְכֹל-חַטָּאת אֲשֶׁר יֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: {פ}

But no sin offering may be eaten from which any blood is brought into the Tent of Meeting for expiation in the sanctuary; any such shall be consumed in fire.

Why break the vessels?

2. רש"י

כא - ישבר – לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשית נותר, והוא הדין לכל הקדשים.

Shall be broken - because that which is absorbed in it will become “leftovers,” and this is the case regarding all sacrifices (not only *hataf*).

3. רב דוד צבי הופמן

כ-כא במקרה זה יש חשש שהקודש ייהפך לנותר ויחול עליו איסור כרת (ז'ט"ו ואילך), ואם ישתמשו בכלי לצרכים אחרים, יספגו המאכלים האחרים את האיסור. ולכן הדין: כלי, שאי אפשר להוציא מתוכו את האיסור, יישבר, כדי שלא יוכלו להשתמש בו עוד, ואילו מכלי מתכת אפשר להוציא את האיסור שנספג לתוכו.

In this situation, there is a concern that the sacred will turn into “leftovers,” and will then incur a status of being prohibited on pain of excision (*karet*); and if one were to use the vessel for other things, the other foods would absorb the prohibited (blood). Therefore, the rule is: a vessel from which one cannot remove the forbidden (blood) must be broken so that one can no longer use it; but from metal vessels it is possible to remove the forbidden (blood) that has been absorbed within it.

Why clean the blood IN the Mikdash?

Leftovers:

4. רשב"ם

כ- תכבס – שלא יהא נאסר בנותר שבשריפה.

[IF ANY OF ITS BLOOD IS SPATTERED ON A GARMENT] YOU SHOULD WASH [THE BESPATTERED PART]: so that the garment shall not be considered forbidden, under the category of *notar*. This would require that it be burnt.

5. רב נ"ה וויזל - 18th century R. Naftali Hertz Weisel/Wessely

ואיני מבין, מה נותר יש בטפת דם יבש הבלוע בבגד? ואם בכלי חרס אמרה תורה ישבר בעבור שאינו יוצא מידי דופיו ונעשה נותר, אין זה בעבור לאו "לא תותירו", אלא שאם חוזר ומבשל בו פולט בילועו ואוכל נותר, שהרי הנותר נשאר בשבריו, וכמו שאפרש בפסוק הסמוך. ועוד שאין בדם איסור נותר ששנינו פרק בית שמאי, "דברים שחייבין עליהן משום פגול חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא, חוץ מן הדם". ועוד שאם משום נותר, כל שכן אם נטף מרוטב החטאת על הבגד שיצטרך כבוס, ובברייתא דתורת כהנים שנינו "מדמה ולא מרוטבה". ועוד שאם כן ינהג גם באשם ובשלמים, ובפירוש נתמעטו שם בברייתא כמו שאמרנו.

And I don't understand, what "notar ("leftovers")" is there in a piece of dried blood that is absorbed in a garment? And if in a clay vessel the Torah says that it should be broken because it does not come out of the pottery, and it becomes *notar*, this is not because of the "you shall not leave it (i.e., prohibition to leave leftover korban)", but rather if one goes back and cooks in the vessel, it expels out what it had absorbed and the person ends up eating that *notar*, as the *notar* remains in its fragments, as I will explain in the next verse. And furthermore, there is no prohibition on blood becoming "notar", as we read in the chapter called "Beit Shammai," - "Things that are obligatory on account of *piggul* one transgresses *notar* and impurity with them, except for blood." And furthermore, if it is because of *notar*, all the more so if the "sauce" of the sin offering drips onto the garment that it should require cleaning, yet in the baraita of the Sifra we read "from its blood and not from its sauce." And furthermore, if so, this should be the case regarding the *asham* and the *shelamim* as well, yet they are excluded in the *baraita* there, as we have said

6. תוספתא זבחים יז

הלכה ו: ...כיצד מריקתן ושטיפתן? במקום אכילתן מריקתן ושטיפתן, עד זמן אכילתן (כלומר לפני שהיה מגיע לידי נותר) מריקתן ושטיפתן. בישראל בו קדשי קדשים – מורק ושוטף לקדשי קדשים. קדשים קלים – מורק ושוטף לקדשים קלים.

7. רבנו בחיי

תכבס במקום קדוש – כבר למדנו הכתוב למעלה כי הוא חצר אהל מועד ממה שאמר בפרשת מנחה מצות תאכל במקום קדוש בחצר אהל מועד, וכנגדו בבית המקדש העזרה.

You shall wash in a holy place: Scripture already taught us above that this is the courtyard of the Tent of Meeting, based on what was said regarding the *mincha* - it shall be eaten in a holy place, in the courtyard of the Tent of Meeting (Vayikra 6:9) - and the parallel to this is the *azarah* in the Beit HaMikdash.

8. חזקוני

תכבס – לפי שהדם דם קדשי חטאת הנאכלת לפניו מן הקלעים ואם יזה מדמה על בגד ויצא חוץ לקלעים נפסל ביוצא.

You should wash - Because the blood belongs to the consecrated hatat, which is eaten within the Tabernacle curtains, and if one splatters from its blood onto clothing and then walks out of the curtains, it becomes invalid through the exiting.

במקום קדש – לרבות לשכות בניות בחול ופתוחות לקדש.

In a holy place - this comes to include chambers built in mundane areas but which open to the holy area in the Tabernacle.

9. רמב"ן

תכבס במקום קדוש – החמיר הכתוב בדם הנבלע בבגד לעשותו כאשר היה קודם הזיה שלא יצא חוץ לקלעים.

You shall wash it in a holy place: Scripture was strict about blood absorbed in the clothing to treat it as it was before the sprinkling, namely that it may not exit outside of the curtains.

10. ספרא צו פרק ו, פיסקה ז

"תכבס במקום קדש" – מלמד שהכבוס במקום קדוש.

הא כיצד? הבגד שיצא חוץ לקלעים נכנס ומכבסו במקום קדוש, אין לי אלא הכבוס, ומניין אף שבירת כלי חרס במקום קדוש?

תלמד לומר: **"תכבס במקום קדש"**, וכלי חרש... ישבר". ([ויקרא ו':כ"א](#))

7) "You shall wash in a holy place": This teaches us that the washing must be done in a holy place. How so? A garment which went outside of the curtains (after blood had sprung upon it) must be returned and washed in a holy place. This tells me only of washing in a holy place. Whence do I derive the same for the breaking of earthenware vessels? From: (the juxtaposition) "shall be washed in a holy place (Vayikra 6:21) And an earthenware vessel ... shall be broken." Whence do I derive the same for the scouring of copper vessels? From (Vayikra 6:21): "And if it is cooked in a copper vessel, etc."

11. רב שמשון רפאל הירש

...הלכה זו נוהגת רק בדם חטאת בהמה, ולא בשאר דם קודשים או בדם חטאת עוף. היא נוהגת רק בדם חטאת כשר שנתקבל בכלי וראוי למתנות הדם: זריקה, נתינה, הזיה. דם לפני קבלה או אחר מתנה אינו טעון כיבוס. יתירה מכך, רק חפץ הראוי לקבל טומאה וראוי לכיבוס, טעון כיבוס. אין צורך לכבס את כל הבגד, אלא רק את כתר הדם...

עתה יש לשאול: מהו הרעיון המונח ביסוד כל ההלכות האלה? הרעיון צריך להיות תלוי באופי החטאת.

וליתר דיוק, ודאי שהוא תלוי באותה תכונה המיוצגת במתנות הדם של חטאת בהמה.

התשובה לשאלתנו היא אפוא כך: העובדה שדם שנועד למתנה נפל במקום זה על כלי הראוי לקבל

טומאה (גם על כלי שבכוחו לקבל טומאה, אף על פי שבפועל עדיין איננו ראוי לקבל טומאה – כגון אם הייתה

חסרה מחשבה [עיין שם צד.]), מנוגדת בתכלית לאותה תכונה של חטאת המיוצגת במתנות הדם. לכן צריך לבטל

את הרעיון המנוגד על ידי כיבוס; וכיבוס זה הוא פעולה חיובית של המקדש, שיש לעשותה בתוך תחום המקדש – “במקום קדוש”.

והנה, אם כנים דברינו, הרי שדם חטאת בהמה המתקבל בכלי שרת, חלוק הן מדם חטאת העוף והן מדם שאר קודשים. דם כל שאר קרבנות ניתן למטה; והוא מסמל אפוא את הנפש הנתונה עדיין במדרגה שפלה, והזקוקה עדיין לעסוק בפעילות מרוממת. במדרגה כזאת, שואפת עדיין הנפש להשיג את מטרותיה, ואין כל מציאות אנושית ממשית – המיוצגת על ידי כל בגד או כלי פשוט – הנחשבת כדבר המנוגד למדרגה הזאת. ההפך הגמור הוא הנכון. דם המקובל במזרק מראה באופן סמלי, שאת כל בחינות החול של החיים האנושיים ניתן לקרב ולרומם אל פסגות הקדושה. לפיכך, בשאר הקרבנות, דם שניתן על הבגד אינו מפר את הרעיון הבא לידי ביטוי בדם. אולם בדם חטאת בהמה, הניתן למעלה על קרנות המזבח, שונה הדבר; ובייחוד שונה הדבר בדם הפנימיית הניתן על קרנות מזבח הזהב, ובדרגה יותר גבוהה בדם הזיה על הפרוכת כנגד בין הבדים. דמים אלה מייצגים שלמות מוסרית, שעליה יש לשמור יותר מכל דבר אחר. דם הפנימיות מסמל דרגה מוסרית שתמיד מעלים אותה על נס כדוגמא מאירה, אך אף אדם אינו יכול בפועל להשיגה. זוהי אפוא המשמעות של דם חטאת בהמה שניתן על הבגד לאחר שהוכן למתנה או להזיה: דם זה הגיע לבגד או לכלי במקום שיגיע לקרנות המזבח, ולפיכך נוצרה סתירה בין דרגת הבגד או הכלי לבין הדרגה הרמה המיוצגת בדם. התוצאה מכך היא ביזוי דרגת מוסר נעלה זו, ורק כיבוס במקום קדוש יכול להחזיר את הרעיון הבא לידי ביטוי בדם למצב טהרתו...

...The text says here that the blood of a sin that has been splashed on a garment is subject to washing in order to remove it, within the Azara. This law applies only to the blood of a sin offering from an animal, and not to other sacrificial blood or to the blood of a bird. It applies only to kosher blood of a sin offering that was received in a vessel and is suitable for blood offerings: throwing, placing, and sprinkling. Blood before or after being received as a gift is not subject to washing. Furthermore, only an object that is suitable for conducting ritual impurity and is suitable for washing is subject to washing. There is no need to wash the entire garment, but only the blood stain...

Now we must ask: What is the idea underlying all these laws? The idea must depend on the nature of the sin offering. And more precisely, it certainly depends on the same quality represented by the blood offerings of the sin offering of an animal.

The answer to our question is therefore this: The fact that blood intended for placement on the mizbeach fell in this place on a cloth that is fit to receive impurity - is completely contrary to the same quality of sin represented by the blood offerings. Therefore, the opposing idea must be eliminated by washing; and this washing is a positive action of the Temple, which must be done within the precincts of the Temple – “in a holy place.”

And now, if we are right, the blood of the sin offering of an animal received in a serving vessel is different both from the blood of the sin offering of a bird and from the blood of other holy things. The blood of all other sacrifices is given below; and it therefore symbolizes the soul that is still in a lowly position, and that still needs to engage in elevated activity. At such a level, the soul still strives to achieve its goal, and no real human reality – represented by any simple garment or utensil – is considered as something opposed to this level. The exact opposite is true. The blood accepted in the bowl shows symbolically that all the earthly aspects of human life can be brought closer and raised to the heights of holiness. Therefore, in the other sacrifices, blood sprinkled on the garment does not violate the idea expressed by the blood.

But with the blood of a sin offering, given above on the horns of the altar, it is different; and especially with the blood of the internal hatat - placed on the horns of the golden altar (the incense altar in the kodesh rather than the external mizbeah), and to a higher degree with the

blood of the veil (parchoet) on the veil that separates the kodesh and the kodesh kodashim. These bloods represent moral perfection, which must be preserved above all else. The blood of the inside *hatat* symbolizes a moral level that is always held up as a shining example, but which no person can actually attain. This is therefore the meaning of the blood of an animal that was sprinkled on the garment after it was prepared for placement or sprinkling (on the altar): this blood reached the garment or vessel instead of reaching the horns of the altar, and thus a contradiction was created between the rank of the garment or vessel and the high rank represented by the blood. The result of this is the desecration of this high moral rank, and only washing in a holy place can return the idea expressed in the blood to its state of purity...